2026-13-RE

Causa 2026-13-RE

(Calvó Casal i d'altres c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 86-2026. Recurs d'empara

Aute del 18 de maig del 2026

BOPA núm. 53, del 27 de maig del 2026

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 7 de maig del 2026, per la representació processal dels Srs. Amadeu Calvó Casal i Jaume Calvó Boronat, de la Sra. Núria Boronat Gomà, i, de la societat Assegurances Generals, SA, mitjançant el qual interposa un recurs de súplica contra l'aute del Tribunal Constitucional del 27 d'abril del 2026 sobre la inadmissió a tràmit de la causa 2026-13-RE;

Vista la Constitució, especialment, els articles 10, 41.2 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment, els articles 38 i 89.2;

Vist l'aute esmentat del Tribunal Constitucional del 27 d'abril del 2026;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals

1.1. El 12 de novembre del 2021, els Srs. Amadeu Calvó Casal, Jaume Calvó Boronat, i Núria Boronat Gomà, i, la societat Assegurances Generals, SA van interposar una querella criminal per uns presumptes delictes de prevaricació, de falsedat documental per funcionari públic, de nomenament il·legal, d'estafa processal, d'infidelitat en la custòdia de documents, de fals testimoni, d'obstrucció de la justícia, d'administració deslleial, i de falsedat en els comptes socials de l'empresa contra l'administrador especial d'Assegurances Generals, SA, contra el perit judicial, i contra l'Autoritat Financera Andorrana (AFA) en tant que responsable civil, exposant la relació circumstanciada dels fets i sol·licitant la pràctica de diligències d'investigació.

1.2. El 27 d'agost del 2025, la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual decidia decretar l'arxivament de les diligències prèvies incoades.

1.3. La representació processal dels recurrents va presentar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 2 de febrer del 2026, el Tribunal de Corts va dictar un aute que acordava desestimar íntegrament aquest recurs i confirmar la decisió de la Batllia en la seva totalitat.

1.4. El 23 de febrer del 2026, la representació processal dels Srs. Amadeu Calvó Casal i Jaume Calvó Boronat, de la Sra. Núria Boronat Gomà, i, de la societat Assegurances Generals, SA va interposar un recurs d'empara contra els autes que s'acaben de ressenyar, dictats per la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia i pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut, a l'accés a la jurisdicció, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a la defensa, a la igualtat d'armes i al recurs, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

1.5. El 27 d'abril del 2026, el Tribunal Constitucional va dictar un aute que decidia inadmetre a tràmit aquest recurs d'empara per la seva manca manifesta de contingut constitucional -article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

2. Arguments dels recurrents

- Els recurrents en súplica consideren que el Tribunal Constitucional ha portat a terme una apreciació incorrecta de la manca de contingut constitucional. Entenen que s'ha aplicat el filtre de l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional de manera molt restrictiva. Es plantejava una qüestió més profunda, com és si el dret a la jurisdicció penal quedava satisfet quan la jurisdicció penal renuncia a desplegar una activitat instructora autònoma en una causa amb complexitat tècnica, documental i regulatòria.

- Exposen que la densitat argumentativa de l'aute evidencia que calia un veritable judici constitucional sobre l'abast material del dret a la jurisdicció i que s'ha fet un pronunciament substancial sobre el fons de l'afer.

- A continuació, al·leguen que la motivació formal no equival a una motivació constitucionalment suficient, ja que respon sobre la validesa civil de la fallida, però no sobre els actes previs que van conduir a aquesta fallida, els quals podien integrar una conducta dolosa. I aquesta actuació és aparent, perquè es descarta una investigació més profunda.

- Addueixen també que existia una contradicció entre la preclusió penal i la validació de l'arxivament sobre la base de resolucions civils i administratives i que la noció d'activitat instructora suficient s'havia apreciat de manera excessivament laxa.

- Respecte del principi *pro actione* argumenten que esdevé un criteri hermenèutic per garantir l'efectivitat del dret a la jurisdicció en totes les fases del procés. I en aquest cas, s'inverteix l'aplicació del principi sense practicar les diligències necessàries per comprovar la solidesa dels indicis.

- Afegeixen que el deure de motivació és més intens quan es deneguen diligències decisives en una causa amb una complexitat tècnica i, sobretot quan les diligències no són reiteratives o complementàries, sinó essencials.

- Els recurrents posen en relleu que el dret a la jurisdicció exigeix una resposta substantiva i no merament aparent. Segons el seu parer, és necessari que les pretensions articulades puguin ser reals i efectivament analitzades. En aquest cas, existia un deure reforçat d'investigació i el Tribunal Constitucional havia d'haver admès a tràmit el recurs d'empara. També argumenten que la mínima intervenció penal no pot convertir-se en mínima investigació penal. Afirmen que la investigació penal és l'instrument constitucionalment necessari per saber si la discrepància és civil o si la conducta és penalment rellevant.

- Així mateix, indiquen que la inadmissió a tràmit impedeix analitzar la possible immunització penal de conductes validades prèviament en seu civil. I, entenen que aquesta situació és molt delicada en àmbits d'alta sofisticació tècnica i regulatòria com l'àmbit financer i l'àmbit assegurador.

- Finalment, quant a les costes processals, consideren que l'apreciació de la mala fe efectuada per part del Tribunal de Corts pot generar un efecte dissuasiu sobre el dret a la jurisdicció i que el Tribunal Constitucional havia d'haver examinat amb una intensitat superior si aquesta qualificació processal resultava compatible amb el principi *pro actione*.

- En definitiva, demanen que es reconsideri l'admissió a tràmit per determinar si l'arxivament penal va ser constitucionalment compatible amb el dret a una jurisdicció efectiva. Així, es podia haver determinat quin era l'estàndard mínim d'investigació en causes d'alta complexitat tècnica i institucional.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Aquest Tribunal Constitucional s'ha pronunciat en reiterades ocasions sobre la naturalesa i la funció del recurs de súplica (veg. per ex. les causes 2012-29-RE, 2013-24-RE, 2014-38-RE, 2016-11-RE, 2016-59-RE, 2018-3-RE, 2018-7-RE, 2018-19-RE, 2020-6-RE, 2020-40-RE, 2020-44-RE, 2025-42-RE, 2025-54-RE, 2025-85-RE, 2025-94-RE, 2025-104-RE, i, més recentment, la causa 2026-9-RE).

3.2. D'acord amb la jurisprudència constant del Tribunal Constitucional, l'acceptació d'un recurs de súplica està condicionada per la presentació, per part del recurrent, d'elements de fet o de dret que no hagin pogut ser tinguts en compte en la decisió constitucional impugnada.

3.3. El recurs de súplica planteja, com a qüestió prèvia, que el Tribunal Constitucional ha efectuat un control massa restrictiu de l'exigència del necessari contingut constitucional de l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional. Així es qüestiona fins a quin punt el dret fonamental a la jurisdicció queda satisfet quan la jurisdicció penal renuncia materialment a desplegar una activitat instructora autònoma en una causa caracteritzada per la seva extraordinària complexitat tècnica, documental i regulatòria.

La part recurrent entén que la densitat de l'aute impugnat hagués justificat l'admissió a tràmit per fixar l'estàndard de constitucionalitat en la investigació penal de causes complexes.

Malgrat l'esforç argumentatiu de la part recurrent en súplica i l'adequada i detallada construcció de les seves pretensions en les més de trenta pàgines del recurs, aquest Tribunal no va efectuar un control restrictiu de l'exigència del necessari contingut constitucional, establert a l'article 37.2 de Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

La part recurrent sosté que en causes de complexitat tècnica, documental i regulatòria la investigació necessària per poder decretar un arxivament de les actuacions havia de ser de més entitat que en una causa ordinària i afirma que, en aquest cas, la investigació realitzada no complia amb aquests paràmetres, alhora que es justificava formalment sobre la base d'informes de les jurisdiccions civil i administrativa i sense tenir en consideració la necessitat d'investigar amb més profunditat.

Aquest Tribunal Constitucional va exposar quin era el cànon o l'estàndard de constitucionalitat en relació amb l'accés a la jurisdicció, de conformitat amb el principi *pro actione* en el seu aute d'inadmissió a tràmit:

"*El cànon de constitucionalitat respecte del dret a l'accés a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, s'ha construït en termes generals, sobre una interpretació favorable del principi pro actione, que ha d'evitar els rigorismes i els formalismes que poden impedir l'accés a la justícia. Així, aquest Tribunal ha declarat que aquelles interpretacions il·lògiques, contràries a la raó, absurdes o inversemblants que obsten l'accés a la jurisdicció infringeixen el dret fonamental.*

La nostra doctrina, en línia de la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans, es pot constatar amb la lectura, entre d'altres, de la recent sentència d'aquest Tribunal del 20 de gener del 2025 -causa 2024-59-RE-, en què es va declarar en un àmbit aliè al procés penal:

"*3.4. Existeix nombrosa jurisprudència d'aquest Tribunal entorn a una interpretació benèvola del principi pro actione. Així les coses, hem tingut l'ocasió d'afirmar que: "La defensa dels drets fonamentals de la persona avala una interpretació finalista pro actione, davant un rigor formalista excessiu" (causa 2012-7-RE del 13 de juliol del 2012, FJ 2), escau "refusar aquelles interpretacions que obsten l'accés a la jurisdicció fonamentades en una interpretació il·lògica, irraonable, absurda o excessivament restrictiva" (causa 2019-35-RE del 9 de setembre del 2019, FJ 3.5), "esdevé necessari que les exigències processals o pressupòsits del recurs no s'interpretin de manera rigorista o formal (principi pro actione)" (causa 2019-58-RE del 17 d'octubre del 2019, FJ 3.4), i, "és obligada (...) una interpretació de les normes (...) que resulti com més favorable possible per a l'efectivitat del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució" (causa 2019-88-RE del 19 maig del 2020, FJ 3.10)*".

Per tant, en aquest àmbit, el dret constitucional a la jurisdicció pot ser vulnerat no només per aquelles resolucions judicials que impedeixen una solució del litigi per raó d'arbitrarietat, però també per aquelles decisions judicials que, mitjançant un rigor o formalisme excessiu, fan mostra d'una clara desproporció entre les finalitats legítimes perseguides i els interessos sacrificats. La jurisprudència europea va en el mateix sentit, doncs entén que el dret a la jurisdicció ha de ser concret i efectiu (Zubac c/ Croàcia [GC], 2018, §§ 76-79), que un formalisme excessiu pot privar els justiciables del dret a la jurisdicció (Zubac c/ Croàcia [GC], 2018, § 97) i que les "barreres" processals són només acceptables si tenen per objecte la seguretat jurídica o la bona administració de la Justícia (Zubac c/ Croàcia [GC], 2018, § 98). I, s'escau fer nostra aquesta darrera doctrina evidenciant així un diàleg fructífer entre jurisdiccions nacionals i internacionals".

I en aplicació d'aquest cànon al cas concret, va procedir a analitzar les resolucions de la Batllia i del Tribunal de Corts. Efectuada l'anàlisi des de l'òptica del cànon de constitucionalitat, i no des de criteris de legalitat ordinària, va concloure, i aquest corol·lari s'ha de mantenir, que, en primer terme, els informes tècnics efectuats en altres jurisdiccions no es van traslladar automàticament, sinó que van ser objecte de valoració; en segon terme, que es van analitzar els diferents tipus delictius per concloure que no concorrien els seus elements; i, en tercer terme, que l'activitat investigadora no es va limitar a la declaració dels querellants i dels querellats, sinó que es va procedir a l'estudi de les diligències sol·licitades per refusar aquelles que es van considerar innecessàries i a la valoració dels informes practicats en altres jurisdiccions.

Des d'aquesta òptica, no es pot considerar com a il·lògic o no racional el pronunciament i la confirmació efectuats pel Tribunal de Corts de l'aute d'arxivament, atès que s'adeqüen a les exigències de l'accés a la jurisdicció, sense que es pugui entendre que la motivació per refusar la continuació de la investigació sigui merament formal o aparent.

3.4. L'anterior argument -com la part recurrent mateixa ho exposa- constitueix el punt nuclear del recurs de súplica. Els arguments que s'exposen, a continuació, reprodueixen i insisteixen en què s'ha portat a terme una mínima investigació penal, s'ha motivat de forma aparent l'arxivament en la preclusió penal derivada de prèvies resolucions civils i en el resultat d'una immunització de determinades conductes penals, així com en la infracció del principi *pro actione*. Però en tots ells, no s'aporten elements fàctics o de dret que no hagin estat ja apreciats i valorats en l'aute d'inadmissió a tràmit, dictat per aquest Tribunal Constitucional, per la qual cosa el recurs de súplica no pot ser estimat.

3.5. I, finalment, la part recurrent incideix, en què malgrat les costes processals siguin una qüestió de legalitat ordinària -com així es declara en l'aute impugnat- afirma que es pot produir un efecte dissuasiu en relació amb la investigació de causes tècnicament complexes, ja que es denega la investigació i s'imposa les costes processals, i, segons el seu parer, aquesta atribució requereix una motivació rigorosa, prudent i restrictiva.

Tampoc aquest motiu pot ser acollit. En efecte, com ja va exposar l'aute d'inadmissió a tràmit d'aquest Tribunal les costes processals són una qüestió de legalitat ordinària i, d'altra banda, no menyscaben el principi *pro actione* en el cas concret, no solament perquè van ser imposades en segona instància i en relació amb el recurs d'apel·lació, sinó, a més, perquè contenien la deguda fonamentació que explicitava les raons per les quals s'imposaven. Al·legar un efecte dissuasiu de la imposició de costes respecte de la investigació de causes complexes suposa fer supòsit de la qüestió i donar per fet que la investigació s'ha arxivat sense la deguda investigació, quan aquesta, malgrat ser la premissa de la part recurrent, no és la resposta de la jurisdicció ordinària en dues instàncies.

3.6. Les consideracions anteriors impliquen la desestimació d'aquest recurs de súplica.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. Desestimar el recurs de súplica formulat per la representació processal dels Srs. Amadeu Calvó Casal i Jaume Calvó Boronat, de la Sra. Núria Boronat Gomà, i, de la societat Assegurances Generals, SA.

2. Notificar aquest aute a la representació processal dels recurrents, a la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia, al Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 18 de maig del 2026.

Joan Manel Abril Campoy

President

Jean-Yves Caullet

Magistrat

Víctor Torre de Silva López de Letona

Magistrat